

традыцыйных тэхналогій ткацтва Панямоння і рэалізацыю праекта «Ад мінулага да сучаснага» (дзве калекцыі адзення, калекцыя з народных строяў прадстаўляе 7 камплектаў жаночай, 3 мужчынскай і 2 камплекта дзіцячага адзення.)

У 2019 г. распрацаваны праект «Умацаванне самабытнасці сельскіх раёнаў шляхам развіцця традыцыйных рамёстваў і турызму» ў рамках Праграмы транспамежнага супрацоўніцтва Латвія–Літва–Беларусь на 2014–2020 гг. У рамках праекта зроблена ткацкая майстэрня (закуплена мэбля, ткацкія станкі, выставачнае абсталяванне), прайшлі семінары-практыкумы па ткацтву на базе аддзела рамёстваў і традыцыйнай культуры ДУ «Лідскі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці» і клубных устаноў Лідскага раёна для дарослых і дзяцей сярэдніх школ. Запланавана стварэнне трох турыстычных маршрутаў.

КОМПЛЕКС МЕРАПРЫЕМСТВАЎ ПА АХОВЕ І ПАПУЛЯРЫЗАЦЫІ ТРАДЫЦЫІ ПАЛОМНІЦТВА ДА «БЛАКІТНАЙ КРЫНІЦЫ»

Воранава А. В.,

*галоўны спецыяліст аддзела
ідэалагічнай работы, культуры
і па справах моладзі Слаўгарадскага райвыканкама*

Слаўгарад – адзін з самых старажытных гарадоў Беларусі, які ўпершыню згадваецца ў 1136 г. Слаўгарадчына мае свой непаўторны вобраз, шматгадовую гісторыю і маляўнічыя краявіды.

Гісторыка-культурная спадчына Слаўгарадскага раёна прадстаўлена 22 нерухомымі матэрыяльнымі каштоўнасцямі і 1 нематэрыяльнай – «Традыцыя паломніцтва і пакланення “Блакiтнай крыніцы” жыхарамі ўсходніх раёнаў Магілёўскай і Гомельскай абласцей, сумежных раёнаў Расіі», якой пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 2 жніўня 2016 г. № 607 нададзены статус нематэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці.

«Блакiтная крыніца» знаходзіцца каля в. Кліны Слаўгарадскага раёна і з’яўляецца самай вялікай (па паступленню падземных вод) на ўсёй усходнеўрапейскай раўніне; яна мае 120 ключоў, якія ўтвараюць возера. Сюды кожны год на фестываль «Макавей» (14 жніўня) збіраюцца турысты з розных рэгіёнаў Беларусі, Расіі і іншых краін. Павер’е распаўсюдзіла, што ў гэты дзень сіла вады валодае лячэбнымі ўласцівасцямі, і таму людзі прыязджаюць, каб аздаравіцца душой і целам. На крыніцы праводзіцца вячэрняе богаслужэнне, малебныя спевы, літургія. Завяршаецца служба хрэсным ходам, асвячэннем вады і мёду, хрышчэннем. Людзі набіраюць ваду, пераходзяць ад берага да берага тры разы туды і назад.

Некаторыя цалкам акунаюцца ў халодную ваду, каб быць здаровымі. Іншыя прыкладваюцца да Святога каменя на беразе.

Неад'емным атрыбутам фестывалю з'яўляецца кірмаш розных гатункаў мёду. У рамках фестывалю праводзіцца агляд-конкурс «Спас – усяму час», у якім прымаюць удзел самабытныя фальклорныя калектывы раёна і вобласці, замежныя гурты з Расійскай Федэрацыі. Ладзіцца канцэртная праграма «Даюць наказы святых Спасы» з выкарыстаннем духоўных спеваў, народных песень. Суправоджае фестываль выстава-продаж вырабаў народных майстроў раёнаў Магілёўскай і Гомельскай абласцей. Каля крыніцы размяшчаецца кірмаш, дзе можна набыць мёд і прадукцыю пчалярства, якія па традыцыі асвячаюцца на Макавей. Гандлёвыя рады прадстаўлены вырабамі майстроў-сыравараў Слаўгарадскага раёна, харчовымі і прамысловымі таварамі.

У мэтах захавання элемента з 2016 г. каля крыніцы ладзіцца абрадавае свята «Вадохрышча», у рамках якога праводзяцца набажэнствы, водаасвячэнне. Раённым цэнтрам культуры і народнай творчасці створана тэматычная праграма «Хрышчэнне – Калядам прашчэнне» з абрадавымі песнямі, гульнямі, карагодамі, арганізуюцца выставы-продажы вырабаў мясцовых рамеснікаў і народных майстроў, прадукцыі сыравараў.

Эка-этна-фестываль «Песні пра Крыніцу» праводзіцца з 2017 г. Фэст заснаваны на культурных традыцыях, народных промыслах і прыроднай спадчыне Слаўгарадчыны. Рэалізацыя ініцыятывы правядзення фестывалю накіравана на папулярызаванне і прасоўванне здабыткаў культурнай спадчыны рэгіёна, спрыяе павышэнню прэзентабельнасці Слаўгарадскага раёна як тэрыторыі з самабытнай культурай, прывабнай для турыстаў, а таксама дазваляе пашыраць творчыя межы мерапрыемства і яго глядацкую аўдыторыю. Эка-этна-фэст «Песні пра Крыніцу», які штогод праводзіцца на тэрыторыі помніка прыроды рэспубліканскага значэння «Блакітная крыніца», стаў яшчэ адным складнікам візітнай карткі раёна.

У 2019 г. па ініцыятыве Слаўгарадскага райвыканкама і фінансавай падтрымцы Еўрапейскага Саюза ў рамках праекта «Мост як пілотная эка-бізнес-мадэль для мясцовага і рэгіянальнага эканамічнага росту» ўпершыню праведзены кулінарны фестываль «Гаспадыня “Крыніца” запрашае».

Правядзенне такога ўнікальнага праекта – гэта магчымасць дакрануцца да свайго гістарычнага багацця, пазнаёміцца з мясцовым рамяством, асаблівасцямі і самабытнасцю Слаўгарадскага краю.

На фэсце прадстаўлены не толькі гастронамічныя традыцыі раёна, але і святочныя канцэртныя праграмы, майстар-класы, што сведчаць аб багацці і разнастайнасці форм творчай дзейнасці жыхароў раёна.

Асаблівае месца ў фестывальнай праграме займаюць конкурсы майстроў па разьбе і мастацкай апрацоўцы дрэва, страваў нацыянальнай кухні «Усім да смаку нашы прысмакі».

Уключэнне традыцыі пакланення і паломніцтва крыніцы ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь, правядзенне фестывалю, шырокае асвятленне падзей у СМІ, інтэрнэт-публікацыях, тэлеперадачах штогод павялічвае колькасць паломнікаў да крыніцы. У цяперашні час на тэрыторыі раёна праводзіцца будаўніцтва моста праз р. Сож, які злучыць два раёны – Слаўгарадскі і Краснапольскі, забяспечыўшы паміж імі бесперабойны рух, дазволіць паломнікам бесперашкодна наведваць крыніцу зімою.

У раёне распрацаваны праект па развіццю левабярэжжа Сожа. Тут будзе створаны эка-турыстычны парк «Амулет Прысожжа», у які ўвойдуць вёскі, пешыя і веласіпедныя турыстычныя маршруты, а таксама будзе закладзены ландшафтны парк каля крыніцы. Плануецца стварыць умовы для адпачынку сем'ямі, а таксама развіць інфраструктуру для «жывых» пасёлкаў.

ПРАКТЫКІ ЗБЕРАЖЭННЯ ТРАДЫЦЫЙНАЙ КУЛЬТУРЫ ГРОДЗЕНСКАГА РАЁНА ЯК ГАЛОЎНАЯ УМОВА РАЗВІЦЦЯ ТУРЫЗМУ І МУЗЕЙНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ Ў РЭГІЁНЕ

Рамановіч Н. І.,

*вядучы метадыст па рэалізацыі культурна-дзелавых праектаў
і развіцці турызму дзяржаўнай установы культуры
«Гродзенскі раённы культурна-інфармацыйны цэнтр»*

Культура Гродзенскага раёна славіцца сваімі традыцыйнымі святамі, абрадамі, звычаямі, рамесніцкімі, дэкаратыўна-прыкладнымі мастацкімі традыцыямі, носьбітамі старажытнай народнай культуры. Захаванне, умацаванне і развіццё народных традыцый – аснова паспяховага існавання культуры рэгіёна.

Значнае нарошчванне культурнага патэнцыялу забяспечана тым, што пачынаючы з 2017 г. на тэрыторыі раёна ўсталяваны бязвізавы парадак уезду і выезду замежных грамадзян, дзякуючы чаму фестывальны рух з кожным годам набывае ўсё большы размах, прыкметна стымуляе культурнае жыццё не толькі аграгарадкоў, але і гасцей нашага рэгіёна. Напрыклад, XI Рэспубліканскі фестываль нацыянальных культур у 2018 г. адбыўся на Аўгустоўскім канале, яго наведалі 25 тысяч турыстаў.

Адзін з прыярытэтных кірункаў дзейнасці ўстаноў культуры раёна – захаванне і развіццё элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны. У Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь з Гродзенскага раёна занесены пяць элементаў: «Творчасць майстра па вырабу музычных інструментаў М. А. Скрамблевіча (аг. Адэльск Гродзенскага раёна Гродзенскай вобласці), 2012 г.), «Традыцыі роспісу велікодных яек» (г.п. Сапоцкін, 2013 г.), «Выраб